

BANCNOTE GERMANE INTERBELICE DIN COLECȚIA MUZEULUI BRUKENTHAL - MUZEUL DE ISTORIE CASA ALTEMBERGER DIN SIBIU

NICUȘOR DĂNUȚ IVĂNUȘ

Muzeul Național Brukenthal-
Muzeul de Istorie Casa Altemberger Sibiu
dan_ivanus@yahoo.com

Cuvinte cheie: bancnote, inflație, marca, milion, miliard, Germania

Mots clef: billets de banque, inflation, le „mark”, million, milliard, Allemagne

Prezentăm aici evoluția bancnotelor germane dintr-o perioadă grea din istoria Germaniei - anii 1919-1923, când marca a început să scadă vertiginos, inflația galopantă ajungând la apogeu la sfârșitul anului 1923. Sunt enumerate în ordine cronologică emisiunile monetare din această perioadă, cu o descriere sumară (culori, fundal, identificarea și localizarea elementelor principale de design dacă sunt cunoscute).

Continuăm prezentarea colecției de bancnote deținute de instituția noastră cu o parte a bancnotelor germane, respectiv mărcile „Darlehnskassenschein” (State Loan Currency Note), „Reichsbanknoten” (Imperial Bank Notes) și „Rentenmark” (emise de Rentenbank-Stabilization Bank) folosite în Germania în primul sfert al secolului XX. *Darlehnskassenscheine* au fost emise de Casa de Credit, în perioada 1914-1922, de către Administrația Datoriilor Reichului (Reichsschuldenverwaltung), conform legii de împrumut din 4 august 1914¹. Aceste bilete nu au fost bancnote adevărate, dar au fost folosite ca mijloc de plată de toate casierile statului având acoperire nu în aur, ci prin punerea drept gaj a bunurilor industriale și agricole. Ele nu puteau fi schimbate în mărci de aur și, ca de altfel toate celelalte mijloace de plată, au fost o modalitate suplimentară de emiteră a banilor în Primul Război Mondial. Se foloseau ca al cincilea fel de bancnote, în paralel cu bancnotele statului (Reichsbanknoten), cu bonurile de casă (Reichskassenscheine), bancnotele private și banii de necesitate, precum și a celorlalte mijloace de înlocuire a banilor din landuri, comune, industrie, până la devalorizarea lor completă din 1923. *Reichsbanknoten* au fost emise în aceeași perioadă de Reichsbank cu valori mici la început, care au crescut treptat până la 100 bilioane, în octombrie 1923.

Reparațiile și indemnizațiile cerute Germaniei prin tratatul de la Versailles au agravat deficitele publice. Germania a trebuit să se îndatoreze din ce în ce mai mult, fapt care a dus-o direct la criza inflaționistă din 1923. Valoarea mărcii a scăzut continuu vis-à-vis de alte valute și într-un ritm foarte rapid². În ianuarie 1919, 9 mărci se schimbau cu un dolar american, iar în iulie, 14 mărci pentru aceeași monedă. Dolarul ajunge peste 4 ani (ianuarie 1923) la valoarea de 18.000 de mărci, iar după 7 luni un singur dolar valora 350.000 de mărci. Căderea mărcii a continuat ajungând la valori astronomice - în luna octombrie dolarul valora 25 miliarde mărci, iar peste o lună, 4, 2 bilioane (trilioane în engleză) de mărci. Rata cea mai mare a inflației a fost în luna octombrie, când prețurile au crescut cu 29.000%³. Prețurile se modificau atât de rapid

¹ <http://de.wikipedia.org/wiki/Darlehnskassenschein>.

² <http://www.preferatele.com/docs/marketing/1/-scenariul-superinfl10.php>.

³ <http://www.ipedia.ro/hiperinflatia-704/>.

încât, uneori clienții erau nevoiți să plătească la restaurant dublul prețului afișat în meniu față de când comandaseră.

Hiperinflația a ajuns la final în 20 noiembrie 1923, când Banca Republicii de la Weimar (Reichsbank) a pus pe piață o nouă bancnotă - *Rentenmark* - cu un curs de schimb de 4.200 miliarde mărci hârtie pentru un dolar US, care corespundea cu paritatea mărcii aur - dolar dinaintea Primului Război Mondial⁴. Era o monedă fiduciară fără curs forțat și a fost folosită din 1923 până în 1948. La 30 august 1924 a fost introdusă moneda *Reichsmark*, care a circulat în același timp cu *Rentenmark*. Paritatea era de 1 la 1, adică 1 *Reichsmark* pentru 1 *Rentenmark*.

În cele ce urmează vom prezenta succint bancnote din perioada menționată mai sus, pe categorii și valoric, în ordine crescătoare. Este prezentată în primul rând culoarea principală, ca și fondul dacă există. Urmează culoarea numărului de serie și cea de pe revers însoțită de descrierea figurilor.

Darlehenskassenschein⁵

1. 1 marcă (1 Mark)⁶

- 1 martie 1920
- Dimensiuni: 90 x 60 mm
- Maro închis pe verde și fond verde-oliv. Desen cu maro deschis pe întreaga suprafață. Numărul de serie și sigiliul roșii. Timbru sec în dreapta. Revers verde închis.

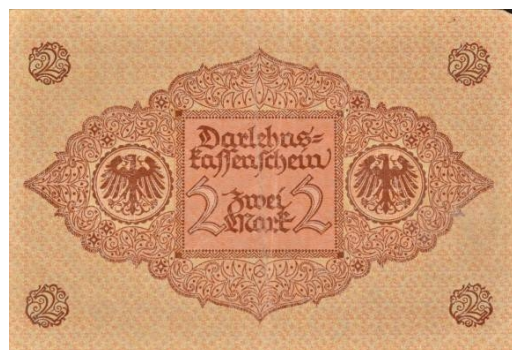
⁴ <http://fr.wikipedia.org/wiki/Rentenmark>.

⁵ Standard Catalog 2003, p. 500-501; culorile originale de pe bancnote sunt uneori diferite față de cele din prezentul catalog datorită fotografierii.

⁶ MNB-MI, nr. inv. 1304/195 a, b; Standard Catalog 2003, p. 501, nr. 58.

2. 1 marcă (1 Mark)⁷

- 15 septembrie 1922
- Dimensiuni: 84 x 60 mm
- Hârtie gri. Verde închis pe fond verde deschis.

3. 2 mărci (2 Mark)⁸

- 1 martie 1920
- Dimensiuni: 100 x 66 mm
- Roșu pe fond maro deschis. Numărul de serie și sigiliul maro. Timbru sec în dreapta. Revers maro-roșcat.

Reichsbanknote⁹4. 10 mărci (10 Mark)¹⁰

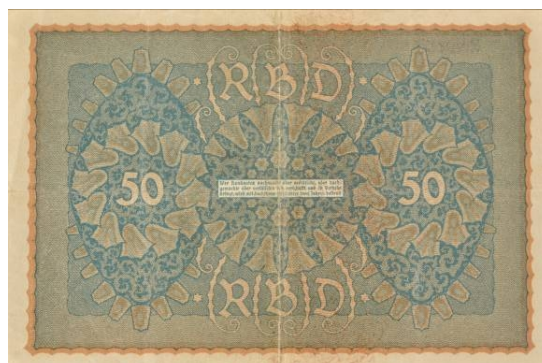
- 6 februarie 1920
- Dimensiuni: 125 x 85 mm
- Verde închis și negru pe fond verde-oliv. Revers cu fond din cifre. Seria și numărul de serie negre.

⁷ MNB-MI, nr. inv. 1304/65 a, b; Standard Catalog 2003, p. 501, nr. 61.

⁸ MNB-MI, nr. inv. 1304/172 a, b; Standard Catalog 2003, p. 501, nr. 59.

⁹ Standard Catalog 2003, pp. 498-500, 501-509.

¹⁰ MNB-MI, nr. inv. 1304/161 a, b; Standard Catalog 2003, p. 502, nr. 67.

5. 50 mărci (50 Mark)¹¹

- 24 iunie 1919
- Dimensiuni: 155 x 102 mm
- Verde pe fond maro deschis. În partea dreaptă sus un cap de femeie. Serii 1-4. Seria și numărul de serie violet. Revers: albastru.

6. 100 mărci (100 Mark)¹²

- 1 noiembrie 1920
- Dimensiuni: 162 x 108 mm
- Maro închis, cu text negru, pe fond albastru și roșu. Figura călărețului Bamberg (statuie ecvestră în Catedrala din Bamberg) sus, la stânga și la dreapta. Seria, numărul de serie (8 cifre) și sigiliile roșii. Filigran, lateral stânga și dreapta: 100 M.

¹¹ MNB-MI, nr. inv. 1304/16 a, b; Standard Catalog 2003, p. 502, nr. 66.

¹² MNB-MI, nr. inv. 1304/138 a, b; Standard Catalog 2003, p. 502, nr. 69.

7. 100 mărci (100 Mark)¹³

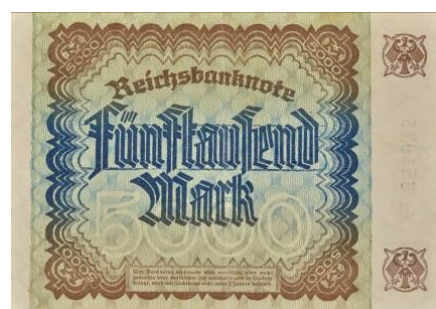
- 4 august 1922
- Dimensiuni: 162 x 89 mm
- Negru-albastru. Seria și numărul de serie roșii. Filigran, lateral stânga și dreapta: 100 M. Pe revers marginile laterale cu tentă albastră.

8. 500 mărci (500 Mark)¹⁴

- 7 iulie 1922
- Dimensiuni: 172 x 89 mm
- Negru. Seria și numărul de serie (7 cifre) verzi. Marginea dreaptă cu tentă albastră și filigran: 500 M. Unifață.

9. 1.000 mărci (1.000 Mark)¹⁵

- 15 septembrie 1922
- Dimensiuni: 161 x 85 mm
- Verde închis pe fond verde și liliachiu. Filigran: spini. Hârtie galbenă. Seria verde și numărul de serie roșu.

¹³ MNB-MI, nr. inv. 1304/118 a, b; Standard Catalog 2003, p. 503, nr. 75.

¹⁴ MNB-MI, nr. inv. 1304/231; Standard Catalog 2003, p. 503, nr. 74.

¹⁵ MNB-MI, nr. inv. 1304/82 a, b; Standard Catalog 2003, p. 503, nr. 76.

10. **5.000 mărci** (5.000 Mark)¹⁶

- 2 decembrie 1922
- Dimensiuni: 130 x 90 mm
- Maro pe fond verde și maro deschis. Portret de bărbat (negustorul Imhof ?) de Albrecht Dürer (aflat la Muzeul Prado din Madrid), la dreapta. Filigran: grilaj.

11. **10.000 mărci** (10.000 Mark)¹⁷

- 19 ianuarie 1922
- Dimensiuni: 180 x 100 mm
- Albastru-verzui pe fond maro-oliv. Portret de bărbat de Albrecht Dürer dreapta, sus. Seria și numărul de serie maro-roșcat. Revers: vultur pe o bandă monocromă.

12. **20.000 mărci** (20.000 Mark)¹⁸

- 20 februarie 1923
- Dimensiuni: 160 x 95 mm
- Albastru închis pe fond roz și verde. Filigran: cercuri mici.

¹⁶ MNB-MI, nr. inv. 1304/111 a, b; Standard Catalog 2003, p. 504, nr. 81.

¹⁷ MNB-MI, nr. inv. 1304/102 a, b; Standard Catalog 2003, p. 503, nr. 72.

¹⁸ MNB-MI, nr. inv. 1304/220 a, b; Standard Catalog 2003, p. 504, nr. 85.

13. **50.000 mărci** (50.000 Mark)¹⁹

- 19 noiembrie 1922
- Dimensiuni: 192 x 110 mm
- Negru pe alb cu tentă verde în marginea dreaptă. Fără fond. Portretul primarului Arnold von Brauweiler de Barthel Bruyn, în medalion, în colțul din stânga, sus. Seria și numărul de serie roșii. Filigran: frunze de stejar, în partea dreaptă.

14. **100.000 mărci** (100.000 Mark)²⁰

- 1 februarie 1923
- Dimensiuni: 190 x 115 mm
- Maro închis pe liliachiu cu tentă liliachie în marginea dreaptă. La stânga, în medalion, portretul negustorului Georg Gisze de Hans Holbein cel Tânăr (1532). Seria și numărul de serie verzi. Filigran: frunze de stejar, în partea dreaptă.

15. **200.000 mărci** (200.000 Mark)²¹

- 9 august 1923
- Dimensiuni: 115 x 70 mm
- Negru pe fond gri. Unifață.

¹⁹ MNB-MI, nr. inv. 1304/101 a, b; Standard Catalog 2003, p. 503, nr. 79.

²⁰ MNB-MI, nr. inv. 1304/41 a, b; Standard Catalog 2003, p. 504, nr. 83.

²¹ MNB-MI, nr. inv. 1304/127; Standard Catalog 2003, p. 506, nr. 100.

16. 500.000 mărci (500.000 Mark)²²

- 1 mai 1923
- Dimensiuni: 168 x 95 mm
- Verde închis pe fond liliachiu și verde. La stânga și la dreapta portret de bărbat purtând boneta iacobină. Seria și numărul de serie cărămizii, pe avers și revers. Filigran în partea dreaptă: linii ondulate și valoarea 500 M*. Pe revers o tentă albastră pe marginea stângă.

17. 500.000 mărci (500.000 Mark)²³

- 25 iulie 1923
- Dimensiuni: 175 x 80 mm
- Carmin cu tentă violetă în partea dreaptă. Seria și numărul de serie negre. Filigran: în partea dreaptă, linii ondulate și valoarea 500 M*. Unifată.

²² MNB-MI, nr. inv. 1318/2 a, b; Standard Catalog 2003, p. 504, nr. 88.

²³ MNB-MI, nr. inv. 1304/167; Standard Catalog 2003, p. 505, nr. 92.

18. 1 milion mărci (1 Million Mark)²⁴

- 20 februarie 1923
- Dimensiuni: 160 x 109 mm
- Maro închis pe fond maro deschis și verde închis. Cifrele de serie la stânga și numărul de serie la dreapta. Unifață.

19. 1 milion mărci (1 Million Mark)²⁵

- 25 iulie 1923
- Dimensiuni: 184 x 80 mm
- Negru pe alb cu tentă galbenă în marginea dreaptă. Seria și numărul de serie roșii. Filigran în partea dreaptă. Unifață.

20. 1 milion mărci (1 Million Mark)²⁶

- 9 august 1923
- Dimensiuni: 120 x 80 mm
- Negru. Fond cu o casetă verde în dreapta. Fără număr de serie. Filigran: linii ondulate. Unifață.

²⁴ MNB-MI, nr. inv. 1304/114; Standard Catalog 2003, p. 504, nr. 86.

²⁵ MNB-MI, nr. inv. 1304/50; Standard Catalog 2003, p. 505, nr. 94.

²⁶ MNB-MI, nr. inv. 1304/147; Standard Catalog 2003, p. 506, nr. 102.

21. **2 milioane mărci** (2 Millionen Mark)²⁷

- 23 iulie 1923
- Dimensiuni: 164 x 88 mm
- Maro închis pe fond roz și verde. Portretul negustorului Georg Gize de Hans Holbein cel Tânăr, la stânga și la dreapta. Numărul de serie roșu. Filigran: cercuri mici.

22. **2 milioane mărci** (2 Millionen Mark)²⁸

- 9 august 1923
- Dimensiuni: 126 x 81 mm
- Negru pe hârtie gălbuie. La dreapta o ghioșă liliachie. Fără număr de serie. Filigran: grilaj (?). Unifață.

23. **5 milioane mărci** (5 Millionen Mark)²⁹

- 25 iulie 1923
- Dimensiuni: 194 x 80 mm
- Negru pe alb, cu tentă albastră-verde în partea stângă. Filigran la stânga: linii șerpuitoare și 5000000 mark. Număr de serie roșu. Unifață.

²⁷ MNB-MI, nr. inv. 1304/107 a, b; Standard Catalog 2003, p. 505, nr. 89.

²⁸ MNB-MI, nr. inv. 1304/89; Standard Catalog 2003, p. 506, nr. 104.

²⁹ MNB-MI, nr. inv. 1304/113; Standard Catalog 2003, p. 505, nr. 95.

24. **5 milioane mărci (5 Millionen Mark)**³⁰

- 20 august 1923
- Dimensiuni: 128 x 80 mm
- Negru pe fond gri-verzui. Hârtie roz. Număr de serie roșu. Filigran: mici flori cruciforme. Unifață.

25. **10 milioane mărci (10 Millionen Mark)**³¹

- 25 iulie 1923
- Dimensiuni: 197 x 80 mm
- Negru și verde închis cu tentă galbenă și filigran pe marginea dreaptă. Număr de serie roșu. Unifață.

³⁰ MNB-MI, nr. inv. 1304/160; Standard Catalog 2003, p. 506, nr. 105.

³¹ MNB-MI, nr. inv. 1304/15; Standard Catalog 2003, p. 505, nr. 96.

26. **10 milioane mărci** (10 Millionen Mark)³²

- 22 august 1923
- Dimensiuni: 125 x 82 mm
- Negru pe fond verde-oliv deschis și albastru-gri. Numărul de serie roșu. Filigran: G/D în stele. Unifață.

27. **20 milioane mărci** (20 Millionen Mark)³³

- 25 iulie 1923
- Dimensiuni: 194 x 84 mm
- Negru pe albastru deschis cu tentă liliachie pe marginea dreaptă. Seria și numărul de serie (6 cifre) roșii. Filigran: frunze de stejar. Unifață.

28. **20 milioane mărci** (20 Millionen Mark)³⁴

- 1 septembrie 1923
- Dimensiuni: 125 x 81 mm
- Negru pe fond maro-oliv și verde închis. Număr de serie maro. Filigran: mici cercuri. Unifață.

³² MNB-MI, nr. inv. 1304/199; Standard Catalog 2003, p. 506, nr. 106.

³³ MNB-MI, nr. inv. 1304/254; Standard Catalog 2003, p. 505, nr. 97.

³⁴ MNB-MI, nr. inv. 1304/87; Standard Catalog 2003, p. 507, nr. 108.

29. **50 milioane mărci** (50 Millionen Mark)³⁵

- 25 iulie 1923
- Dimensiuni: 195 x 86 mm
- Negru și maro-liliachiu cu tentă liliachie în marginea dreaptă. Hârtie galbenă. Seria și numărul de serie (6 cifre) roșii. Filigran: frunze de stejar, în dreapta. Unifață.

30. **50 milioane mărci** (50 Millionen Mark)³⁶

- 1 septembrie 1923
- Dimensiuni: 126 x 85 mm
- Negru pe fond gri și liliachiu. Filigran: G/D în stele. Număr de serie verde. Unifață.

31. **100 milioane mărci** (100 Millionen Mark)³⁷

- 22 august 1923
- Dimensiuni: 150 x 85 mm
- Negru pe fond albastru-verzui și maro-oliv. Tentă gri pe marginea dreaptă. Număr de serie roșu. Filigran: frunze de stejar. Unifață.

³⁵ MNB-MI, nr. inv. 1304/86; Standard Catalog 2003, p. 506, nr. 98.

³⁶ MNB-MI, nr. inv. 1304/124; Standard Catalog 2003, p. 507, nr. 109.

³⁷ MNB-MI, nr. inv. 1304/236; Standard Catalog 2003, p. 506, nr. 107.

32. **500 milioane mărci** (500 Millionen Mark)³⁸

- 1 septembrie 1923
- Dimensiuni: 155 x 86 mm
- Maro închis pe fond maro deschis și liliachiu. Număr de serie verde. Filigran: G/D în stele. Unifață.

33. **1 miliard mărci pe bancnota de 1.000 mărci** (1 Milliarde Mark auf 1000 Mark)³⁹

- septembrie 1923 (vechea dată 15 decembrie 1922)
- Dimensiuni: 139 x 90 mm
- Negru pe fond maro închis. Supratipar roșu cu noua valoare pe bancnota veche de 1000 M. Portretul proprietarului monetăriei J. Herz de Georg Penz, în medalion, stânga, sus. Tentă maro pe jumătatea din dreapta. Hârtie albă. Seria și numărul de serie verzi. Filigran: linii șerpuitoare care se întretaie, pe care este scris 1000 mark.

34. **1 miliard mărci** (1 Milliarde Mark)⁴⁰

- 5 septembrie 1923
- Dimensiuni: 160 x 86 mm
- Negru pe verde închis, liliachiu și albastru. Tentă albastră-verzuie în marginea dreaptă. Seria și numărul de serie roșii. Filigran: frunze de stejar. Unifață.

³⁸ MNB-MI, nr. inv. 1304/253; Standard Catalog 2003, p. 507, nr. 110.

³⁹ MNB-MI, nr. inv. 1304/149 a, b; Standard Catalog 2003, p. 507, nr. 113.

⁴⁰ MNB-MI, nr. inv. 1304/258; Standard Catalog 2003, p. 507, nr. 114.

35. 1 miliard mărci (1 Milliarde Mark)⁴¹

- 20 octombrie 1923
- Dimensiuni: 126 x 66 mm
- Negru pe fond albastru-verzui. Filigran: mici flori crucifere pe toată suprafața. Unifață.

36. 5 miliarde mărci (5 Milliarden Mark)⁴²

- 10 septembrie 1923
- Dimensiuni: 163 x 85 mm
- Negru pe fond maro-oliv. Tentă liliachie pe marginea dreaptă. Seria și numărul de serie verzi. Filigran: frunze de stejar. Unifață.

37. 5 miliarde mărci (5 Milliarden Mark)⁴³

- 20 octombrie 1923

⁴¹ MNB-MI, nr. inv. 1304/154; Standard Catalog 2003, p. 508, nr. 122.

⁴² MNB-MI, nr. inv. 1304/35; Standard Catalog 2003, p. 507, nr. 115.

⁴³ MNB-MI, nr. inv. 1304/259; Standard Catalog 2003, p. 508, nr. 123.

- Dimensiuni: 130 x 65 mm
- Negru pe fond maro-violet. Fără număr de serie. Filigran: mici flori crucifere pe toată suprafața. Unifață.

38. 10 miliarde mărci (10 Milliarden Mark)⁴⁴

- 15 septembrie 1923
- Dimensiuni: 170 x 85 mm
- Negru pe fond gri-liliachiu și albastru-verzui. Tentă galbenă în marginea dreaptă. Seria și numărul de serie maro. Filigran: frunze de ciulini. Unifață.

39. 10 miliarde mărci (10 Milliarden Mark)⁴⁵

- 1 octombrie 1923
- Dimensiuni: 160 x 105 mm
- Negru-verzui (umbre) pe fond liliachiu și verde. Numărul de serie roșu. Filigran: G/D în stele cu 6 colțuri și Z-uri. Unifață.

⁴⁴ MNB-MI, nr. inv. 1304/262; Standard Catalog 2003, p. 507, nr. 116.

⁴⁵ MNB-MI, nr. inv. 1304/104; Standard Catalog 2003, p. 507, nr. 117.

40. **20 miliarde mărci** (20 Milliarden Mark)⁴⁶

- 1 octombrie 1923
- Dimensiuni: 140 x 90 mm
- Verde închis pe fond albastru și portocaliu. Numărul de serie roșu (6 cifre). Filigran: G/D în stele cu 6 colțuri și Z-uri. Unifață.

41. **50 miliarde mărci** (50 Milliarden Mark)⁴⁷

- 10 octombrie 1923
- Dimensiuni: 175 x 87 mm
- Negru pe fond portocaliu și albastru. Fără număr de serie. Filigran: mici flori cruciforme pe toată suprafața. Unifață.

42. **50 miliarde mărci** (50 Milliarden Mark)⁴⁸

- 10 octombrie 1923
- Dimensiuni: 165 x 80 mm
- Negru pe portocaliu, albastru și verde. Fond dreptunghiular verde la dreapta. Număr de serie roșu. Filigran: G/D în stele. Unifață.

⁴⁶ MNB-MI, nr. inv. 1304/119; Standard Catalog 2003, p. 508, nr. 118.

⁴⁷ MNB-MI, nr. inv. 1304/187; Standard Catalog 2003, p. 508, nr. 119.

⁴⁸ MNB-MI, nr. inv. 1309/8; Standard Catalog 2003, p. 508, nr. 120.

43. **50 miliarde mărci** (50 Milliarden Mark)⁴⁹

- 26 octombrie 1923
- Dimensiuni: 134 x 64 mm
- Negru pe fond albastru-verzui. Hârtie gri. Fără număr de serie. Filigran: mici flori cruciforme pe toată suprafața. Unifață.

44. **100 miliarde mărci** (100 Milliarden Mark)⁵⁰

- 26 octombrie 1923
- Dimensiuni: 136 x 63 mm
- Albastru închis pe alb. Tentă albastră în partea dreaptă. Fără serie și număr. Filigran: frunze de stejar. Unifață.

45. **100 miliarde mărci** (100 Milliarden Mark)⁵¹

- 5 noiembrie 1923
- Dimensiuni: 134 x 64 mm
- Maro-roșcat pe fond verde-oliv și albastru-verzui. Filigran: mici flori cruciforme. Fără număr de serie. Unifață.

⁴⁹ MNB-MI, nr. inv. 1304/221; Standard Catalog 2003, p. 508, nr. 125.

⁵⁰ MNB-MI, nr. inv. 1304/155; Standard Catalog 2003, p. 508, nr. 126.

⁵¹ MNB-MI, nr. inv. 1304/99; Standard Catalog 2003, p. 509, nr. 133.

46. 200 miliarde mărci (200 Milliarden Mark)⁵²

- 15 octombrie 1923
- Dimensiuni: 139 x 79 mm
- Negru pe fond violet și verde. Număr de serie roșu. Filigran: G/D în stele. Unifață.

47. 1 bilion mărci = 1.000 miliarde (1 Billion Mark = 1.000 Milliarden)⁵³

- 1 noiembrie 1923
- Dimensiuni: 140 x 65 mm
- Maro-violet cu tentă liliachie în partea dreaptă. Număr de serie roșu. Filigran: frunze de stejar. Unifață.

Rentenbankschein

48. 1 Rentenmark⁵⁴

- 1 noiembrie 1923
- Dimensiuni: 119 x 64 mm
- Verde-oliv. Seria și numărul de serie albastru-verzui. Filigran: mici flori cruciforme.

⁵² MNB-MI, nr. inv. 1309/7; Standard Catalog 2003, p. 508, nr. 121.

⁵³ MNB-MI, nr. inv. 1309/5; Standard Catalog 2003, p. 509, nr. 129.

⁵⁴ MNB-MI, nr. inv. 1304/213 a, b; Standard Catalog 2003, p. 511, nr. 161.

Bibliografie

- MNB-MI – Muzeul Național Brukenthal - Muzeul de Istorie *Casa Altemberger* din Sibiu.
- Standard Catalog 2003 – *Standard Catalog of World Paper Money. General Issues. 1368-1960*¹⁰, vol. II, Neil Shafer, George S. Cuhaj eds., 2003.

Des billets de banque allemandes entre le Deux Guerres Mondiales de la collection du Musée Brukenthal – le Musée d'Histoire *La Maison Altemberger* de Sibiu Résumé

On présente ici l'évolution des billets de banque allemandes d'une période difficile de l'histoire d'Allemagne-les années 1919-1923, quand le billet „mark” a commencé à diminuer vertigineusement, l'inflation fulminante arrivant à l'apogée à la fin de l'année 1923. En ordre chronologique sont énumérés les émissions monétaires de cette période, avec une description sommaire, les couleurs, l'arrière-plan, l'identification et la localisation des éléments principaux de conception s'ils sont connus.